

Een plek voor ontmoeting

Voor meer informatie over de Kruidtuin

Dienst Natuur- en Groenontwikkeling
Grote Markt 21
2800 Mechelen
T 015 29 75 82
E natuurengroenontwikkeling@mechelen.be
W www.mechelen.be

In 2010 werd de bestaande kruidtuin vervangen door een nieuw ingerichte Dodoenstuin volgens een hedendaags concept.

Het ontwerp bureau Fondu Landscape Architects liet zich inspireren door een schets van de klimplant hop uit **Dodoens' Cruydeboek**.

De hobbellen, de slingerende ranken en het kenmerkende blad vormen de basis van het ontwerp. De collectie kruiden is aangeplant in verhoogde plantenbakken in de vorm van hopbladeren en hobbellen.

- De **vijf metalen plantenbakken**, in de vorm van hobbellen, symboliseren de **vijf hoofdstukken** uit Dodoens' Cruydeboek. Per hopbel zijn planten uit één welbepaald hoofdstuk aangeplant.
- In de zeven verhoogde betonnen plantenbakken, in de vorm van hopbladeren, is met verschillende **planten uit Dodoens' Cruydeboek** per bak één welbepaald thema uitgewerkt. De randen van de betonnen bakken fungeren tevens als zitrand.

Vrienden van Dodoens

De vrijwilligerswerking 'Vrienden van Dodoens' werd in 2006 opgericht als een peter- en meterschapsproject van de stad Mechelen.

- Om de 14 dagen (behalve winterperiode) wordt op zaterdagvoormiddag een gezamenlijk werkmoment gepland.
- De dienst Natuur- en Groenontwikkeling volgt de werking op.
- Andere activiteiten van de vrijwilligers:
 - werkgroepvergaderingen (met inspraak over ontwerp en beheer)
 - deelname participatiemomenten (bv. dag van het park, stadspicknick)
 - organiseren van thema-avonden (bv. koken met kruiden, van alsem tot zevenblad, kruidenlikeur)

Wil jij ook dat 'den Botaniek' en vooral de Dodoenstuin weer het juweeltje van vroeger wordt? Steek dan de 'Vrienden van Dodoens' een handje toe. Neem hiervoor contact op met de dienst Natuur- en Groenontwikkeling.

De Dodoenstuin

Sinds enkele jaren legt de stad Mechelen het accent op het herwaarderen van groene ruimtes en de aanleg van nieuwe parken en tuinen.

Ook de Kruidtuin ondergaat een facelift. In 2013 keurde het Agentschap voor Natuur en Bos het beheerplan goed. Het daaraan gekoppelde Globaal Inrichtingsplan bevat een aantal prioritaire acties, zoals de heraanleg van de Dodoenstuin, de bouw van een podium, de restauratie van de boogbrug en de vijvers, enz. Hierdoor wordt dit park beter afgestemd op de hedendaagse noden, rekening houdend met de historische waarde ervan.

Mechelaars kregen bij de herinrichting van de Kruidtuin veel kans tot inspraak. De vrijwilligerswerkgroep 'Vrienden van Dodoens' speelde hierbij een belangrijke rol. Met hun enthousiasme dragen ze actief bij tot het onderhouden van de waardevolle kruidencollectie.

Wat is het belang van Dodoens en zijn Cruydenboek? Hoe verhoudt zich dat tot de huidige Dodoenstuin? Je leert er alles over in deze folder.

V.U.: Veerle Costermans, Departementshoofd Stedelijke ontwikkeling,
Grote Markt 21, 2800 Mechelen • Wettelijk Depot: D/2014/0797/012

De Dodoenstuin

Het puntje op de 'i' in de Kruidtuin

De opmaak van het beheerplan en de inrichting van de Dodoenstuin gebeurt met financiële steun van de Vlaamse Gemeenschap

Den Botanique
Den Botaniek
Bruul
Mechelen

Bart Somers
Burgemeester

Marina De Bie
Schepen
van Leefmilieu

Rembert Dodoens en zijn Cruijdeboek

De heraanleg van de Dodoenstuin is een deelproject van het Globale Inrichtingsplan van de Kruidtuin. Dit plan geeft richting aan het gewenste toekomstbeeld voor het ganse park en is deels geënt op het oorspronkelijke ontwerp van Louis Fuchs (1862).

In sommige zones kon de historische toestand niet meer gereconstrueerd worden. Daar werd geopteerd voor een hedendaagse invulling.

Uit dit globale plan volgen een aantal deelprojecten, die stapsgewijs worden uitgevoerd.

De oorspronkelijke Dodoenstuin

De figuur Dodoens (1517 - 1585) staat centraal in de Dodoenstuin. Het standbeeld uit 1862, destijds geplaatst in het kader van het 25-jarig bestaan van de Société Royale d'Horticulture de Malines, staat er nog steeds.

Het **Cruijdeboek** uit 1554 was na de bijbel in die tijd het meest vertaalde boek. Gedurende meer dan twee eeuwen was zijn boek het meest gebruikte handboek in de kruid- en artsennijverheid van de 16de eeuw in West-Europa. Dodoens was toen 35 jaar.

Binnen korte tijd was het boek uitverkocht, hoewel het voor de gewone man eigenlijk onbetaalbaar was. Het Cruijdeboek kostte zo'n 2 gulden, wat voor die tijd een vermogen was: een meid verdiende jaarlijks 1,5 gulden, een schoenmaker 3,5 gulden, een bakker 12 gulden en een dokter 16 gulden. (1 gulden = € 0,45)

De nieuwe gedachten die Dodoens erin neerlegde, werden de bouwstenen voor botanici en medici van latere generaties. Hij was de eerste die planten rangschikte op basis van botanische kenmerken. Dodoens probeerde de planten in verschillende klassen op te delen. Hij plaatste de gelijkgebouwde planten bij elkaar en waar dit niet toereikend was, schiep hij andere categorieën. Hij beschreef van elke plant de verschillende soorten, de groei- en bloeiwijze, de bladeren en de bloemen en hij vermeldde de groeiplaats, de bloeitijd, de tijd van vruchtzetting en de geneeskrachtige waarde. In zijn tijd was deze indeling revolutionair en geniaal.

Een andere doelstelling van de uitgave was het verbeteren van de plantenkennis van de artsen en apothekers. Als men bedenkt dat in Dodoens' tijd de geneesmiddelen bijna uitsluitend uit planten werden betrokken, dan beseft men het grote nut dat zijn boeken voor artsen en apothekers hadden.

In de inleiding van zijn boek legde Dodoens uit waarom hij er de voorkeur aan gaf om in zijn moedertaal te schrijven. Hij begreep dat geleerdheid en geestesontwikkeling niet het privilege van een select groepje burgers mochten zijn en dat men, om het volk toe te spreken, de taal van het volk moest gebruiken. Bovendien wist Dodoens zich zwierig, sierlijk en duidelijk uit te drukken. Dat is ook de reden waarom het Cruijdeboek zo goed werd ontvangen en de bewondering van de gehele wetenschappelijke wereld oogstte.

1 Deelproject Dodoenstuin

Heraanleg afgerond in 2010. De ontwerper liet zich inspireren door een schets van de klimplant hop uit Dodoens' Cruydeboek.

2 Deelproject Speeltuin en horeca

De speelfunctie wordt uitgebreid. De serres en loodsen zullen verdwijnen. In de plaats van de loodsen komt een cafetaria. Na het verplaatsen van de speeltuin wordt het centrale grasveld aanzienlijk groter. Tot slot komt er een voetgangersdoorgang naar de Katholieke Hogeschool Mechelen.

3 Deelproject Vast Podium

Aanleg uitgevoerd in 2012.

4 Deelproject vijvers en boogbrug

Optimaliseren van de vijverinfrastructuur en restauratie van de boogbrug. Deze werden afgerond in respectievelijk 2014 en 2015.

5 Deelproject Molenhuis

Het Molenhuis werd inmiddels gerestaureerd en herbergt een horecafunctie.

6 Deelproject Dijlepad

De ingang via Bruul wordt heraangelegd conform het historische tracé. Voor Busleyden Atheneum Campus Pitzemburg werd in 2016 een lummelruimte aangelegd. De inkom van het Arsenaal wordt aantrekkelijker gemaakt.

De uitvoering van deze werken is gepland in 2017.

7

De historisch waardevolle "Aubettes" aan de ingang via Bruul werden in 2015 gerestaureerd.

8

De restauratie van het poortgebouw aan de Pitzemburgstraat staat gepland in 2017.

De huidige indeling van de Dodoenstuin is niet meer te vergelijken met het oorspronkelijke ontwerp uit de 19de eeuw van de Kruidtuin door Louis Fuchs.

- Alleen het standbeeld van Dodoens refereert naar het oorspronkelijk ontwerp. In het ontwerp van Fuchs sloot de formele tuinaanleg aan op het landschappelijke ontwerp van het park en was deze geometrische siertuin een essentieel onderdeel van het globale park.
- De bouw van de Dodoensvleugel in 1950 van het Atheneum Pitzemburg noodde de afbraak van de serres. Dit was een gevoelige ingreep, omdat het ontwerp nadrukkelijk gebaseerd was op de aanwezigheid van het monumentale complex. Door de bouw van deze vleugel werd de deelzone van het park, rond het standbeeld van Dodoens, aanzienlijk verkleind.

